

**“МОНГОЛ УЛСЫН ХӨГЖЛИЙН 2025 ОНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ БАТЛАХ ТУХАЙ”
УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН НЭГ ДЭХ ХЭЛЭЛЦҮҮЛГИЙГ
ЯВУУЛСАН ТАЛААРХ ЭДИЙН ЗАСГИЙН БАЙНГЫН ХОРООНЫ
САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2024 оны 10 дугаар
сарын 02-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Лувсанжамц

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Засгийн газраас 2024 оны 09 дүгээр сарын 27-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн “Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөө батлах тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийн нэг дэх хэлэлцүүлгийг Эдийн засгийн байнгын хороо 2024 оны 10 дугаар сарын 02-ны өдрийн хуралдаанаараа хэлэлцлээ.

Төсөл санаачлагч нь Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөөний төслийг “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Шинэ сэргэлтийн бодлого”, “Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал батлах тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолд нийцүүлэн “Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл”, “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр батлах тухай” Улсын Их Хурлын тогтоол зэрэг дунд хугацааны хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн баримт бичгүүдэд тусгагдсан зорилго, зорилттой уялдуулан боловсруулж, Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газраас санаачилсан “Хүнсний хувьсгал” хөтөлбөр, “Цагаан алт” үндэсний хөтөлбөр, “Монголд зочлох жил”, “Залуучуудын жил”, “Шинэ хоршоо-Чинээлэг малчин”, “Атар-IV тариалангийн тогтвортой хөгжлийн аян” хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэхэд чиглэсэн төсөл, арга хэмжээнүүдийг тусгажээ.

Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөөг Эдийн засаг, Бүсчилсэн хөгжил, Хүний хөгжил, Хүний эрхийг дээдэлсэн засаглал гэсэн 4 үндсэн бодлогын тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд “Урт хугацааны тогтвортой хөгжлийг хангах суурийг бэхжүүлэх” зорилгыг тодорхойлж, дэд бүтэц, бүтээн байгуулалтын 14 мега төсөл, тогтвортой хөгжлийг хурдасгах 149 төслийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлж, салбарын реформуудыг хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна.

Тогтоолын төслийг d.parliament.mn цахим сайтад байршуулж иргэд, олон нийтийн саналыг авч байна.

Байнгын хорооны хуралдаанаар тогтоолын төслийг хэлэлцэх үед Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Ганбаатар “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийн биржээр нүүрс арилжаалах үйл ажиллагаа 17 хувь хүртэл буурсан, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачилсан Эрдэнэт үйлдвэрийн зэсийг биржээр дамжуулан арилжаалах үйл ажиллагааг зогсоосон зэрэг нь Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн хэрэгжилтэд сөргөөр нөлөөлж байгаа талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Н.Батсүмбэрэл дүүрэг, орон нутаг дахь эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, эмч, эмнэлгийн байгууллагын албан хаагчдын орчин үеийн тоног төхөөрөмжтэй ажиллах мэргэжлийн ур чадварыг сайжруулах, ажлын байранд нь тогтвортой ажиллуулахад баримтлах бодлогын талаар болон аймгийн төвүүд дэх сумдыг татан буулгах, нэгтгэх, шинэчлэн зохион байгуулах, эдгээр сумдын удирдах албан тушаалтнуудын тоог цөөрүүлэхэд чиглэсэн тооцоо судалгаа

хийсэн эсэх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Ганхуяг төрийн өмчит компаниудын засаглалын эрх зүйн орчныг сайжруулах чиглэлээр хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар, хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусгасан 14 мега төслийн хэрэгжилт, салбар хоорондын зохицуулалтыг хариуцах байгууллагын талаар, нийгмийн даатгалын сангийн алдагдал болон улсын төсвөөс санхүүжүүлдэг олон төрлийн урамшууллаас гарсан бодит үр дүнгийн талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Лувсанжамц Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдсан арга хэмжээнүүд нь хөгжлийн төлөвлөгөөнд бүрэн тусгагдаагүй, 2025 онд хийгдэх ажлууд тодорхой бус байгаа талаар, мөн хөгжлийн төлөвлөгөөнд хөрөнгө оруулалтын төслүүд тусгагдсан боловч хүрэх үр дүнг тодорхойлоогүй, батлагдсан бодлогын баримт бичгүүдэд заасан зорилт, шалгуур үзүүлэлтүүд хоорондоо уялдаа холбоогүй, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдсан Монголын ногоон санхүүгийн корпорацыг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр байгуулах тухай заалт нь хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй, уг корпорацыг 2024 онд байгуулах эсэх талаар, хотын ерөнхий болон хэсэгчилсэн төлөвлөгөөг оршин суугчид, аж ахуйн нэгжүүдээс санал авч боловсруулах ажил хэзээнээс хэрэгжих талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн М.Энхцэцэг эрчим хүчний чиглэлийн 24 төсөл арга хэмжээнээс зөвхөн 3 арга хэмжээг улсын төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэхээр тусгасан нь оновчтой эсэх, гадаад улсаас зээл, тусламж авах явцад хугацаа алдсанаас эрчим хүчний салбарт үүсэж болзошгүй эрсдэлийн талаар, мөн Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдсан цахилгаанаас үүдэлтэй гал түймрийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх, эрчим хүчний системийн тогтворжилт, сэргээгдэх эрчим хүчийг зөв зохистой хөгжүүлэх бодлогын баримт бичиг боловсруулахтай холбоотой арга хэмжээг Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөнд яагаад тусгаагүй талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн М.Бадамсүрэн Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа орон нутгийн Засаг дарга нарын саналыг авсан эсэх, орон нутаг дахь хүнс, бараа бүтээгдэхүүн, мөн орон сууцны үнийн өсөлтөд нөлөөлж байгаа шалтгаан нөхцөлийг судалсан эсэх, үүнийг зохицуулах бодлого дээр цаашид хэрхэн анхаарах талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Мөнхсоёл Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөнд БНХАУ-тай чөлөөт худалдааны хэлэлцээр байгуулах арга хэмжээг тусгахдаа өмнө нь Япон Улстай байгуулсан хэлэлцээрийн үр ашгийг үнэлж, дүгнэсэн эсэх, дагуул хотуудын бүтээн байгуулалтын хүрээнд хувиараа бизнес эрхлэгчид тухайн газар, орон нутагт өөрсдийн санаачилгаар очиж үйл ажиллагаагаа эрхлэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлэхэд анхаарсан эсэх, ногоон хөгжлийн үзэл санааг нэвтрүүлэх хүрээнд сэргээгдэх эрчим хүч ашигласан барилга байгууламж, бүтээн байгуулалтын ажлуудыг төлөвлөсөн эсэх, мөн Монгол Улс эдийн засгийн өсөлтөө ирэх онд 8 хувь, инфляцын түвшинг 6.5 хувь байхаар төсөөлсөн нь бодит байдалд биелэх боломжтой эсэх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Л.Соронзонболд орон нутагт бизнес эрхлэгчдэд зориулсан статистик мэдээлэл гаргах, боомтын сэргэлтийн хүрээнд БНХАУ-аас бараа бүтээгдэхүүн нэвтрүүлэх талаар хэлэлцээр хийх, мөн богино хугацаатай, цагийн хөдөлмөр эрхэлж байгаа иргэдийн хөдөлмөрийн харилцааг хамгаалах чиглэлээр тодорхой арга хэмжээнүүдийг энэ төлөвлөгөөний төсөлд тусгасан эсэх, орон нутаг дахь бэлчээрийн маргааныг зохицуулахад баримтлах бодлого, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгасан эрчим хүчний хэмнэлттэй, бие даасан шийдэлтэй амины орон сууц барихад санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээ хэрэгжих эсэх, сумдын сургуулиудад багш нар дутмаг байдгаас дунд ангиудын сурагчид шилжилт хөдөлгөөн хийдэг асуудлаар авах арга хэмжээний талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Энхтүвшин хөгжлийн төлөвлөгөөнд хувийн хэвшил, гадаадын хөрөнгө оруулалтыг дэмжих тухай заалтууд тусгагдсан хэдий ч, энэ чиглэлээр хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд хангалтгүй, энэ төлөвлөгөөг боловсруулахад талуудын оролцоог хэрхэн хангасан, саналыг нь тусгасан эсэх талаар, нийгмийн даатгалын өр 2019 оны үеэс 3.6 дахин нэмэгдсэн тоон үзүүлэлт бодитой эсэх, улирлын шинжтэй, бага үнэлгээтэй ажлын байран дээр

гадаадаас ажиллах хүчин оруулж ирэхэд холбогдох татварыг хөнгөлөх, чөлөөлөх чиглэлээр баримтлах бодлогын талаар, төрийн өмчит компаниудын зээл олголт, хөрөнгө оруулалтын шийдвэр гаргах явцад хяналт, шалгалт хангалттай хийгддэг эсэх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн М.Мандхай Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт мал аж ахуйн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг хоршоодыг чадавхжуулах, малчдад зөвлөн туслах үүрэг бүхий сургагч багш бэлтгэх, сургалт зохион байгуулах заалт тусгайлан нэмэгдсэн боловч хөгжлийн төлөвлөгөөнд уг зохицуулалт тусгагдаагүй талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Р.Сэддорж Хэрлэн-Тооно, Орхон-Онги төсөл, Монгол, Францын хамтарсан ураны төслийн бэлтгэл ажил, Тавантолгойн цахилгаан станцын дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтын ажлын хугацаа, “Гашуунсухайт-Ганцмод” боомтод хил дамнасан төмөр зам, ачаа тээврийн шилжүүлэн ачих терминал барих, “Шивээ хүрэн-Сэхээ” хил холболтын төмөр зам барих ажлуудын 2025 онд хүрэх түвшинг нэмэгдүүлэх, сэргээгдэх эрчим хүчний төслийг улсын төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх боломжийн талаар тус тус асуулт асууж, хариулт авсан болно.

Мөн тогтоолын төсөлтэй холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Лувсанжамц Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөөг Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөртэй нийцүүлэх хүрээнд төлөвлөгөөний төсөлд тусгагдсан төсөл, арга хэмжээнүүдийг сайтар нягталж, ирэх онд хийгдэх ажлуудыг тодорхой тусгах, Улсын Их Хурлын гишүүн М.Мандхай Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 3.3.4.3 дахь заалтад тусгагдсан хоршооны загвар төслийг бэлтгэх ажлыг Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөнд тусгах, Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Энхтүвшин Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөний баримт бичгийн хавсралтуудыг шинэчлэн боловсруулах шаардлагатай байгаа талаар санал хэлсэн болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

“Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөө батлах тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийн нэг дэх хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Эдийн засгийн байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

**ЭДИЙН ЗАСГИЙН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДАРГА**

Р.СЭДДОРЖ